

Görsel Sanatlar Alanında Üstün Yetenek Farkındalığı: Tanılama

Gifted Awareness in the Field of Visual Arts: Identification

Mehmet Ali Genç¹

Başvuru Tarihi: 11.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 14.06.2016

Özet: Yüksek düzeyde yeteneğe, motivasyona ve yaratıcılığa sahip üstün yetenekli öğrenciler için yapılan ilk tanımlar akademik başarıya odaklandığından, akademik yönünden başarılı öğrencilerin sanat alanında da başarılı olacağına inanılmıştır. Zihinsel (akademik) yetenek tanılması için kullanılan tanılama araçlarının görsel sanatlarda yetenekli öğrenci tanılması için de kullanılması problemler yaratmıştır. Farklı özelliklerinden dolayı sanat alanında üstün yetenekli öğrencilerin tanınması, zihinsel yetenek tanılmasına göre farklılık göstermekte ve farklı tanılama araçlarının kullanılmasını gerektirmektedir. Görsel sanatlar alanında üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi konusunda Türkçe yapılmış yayın bulunmaması, bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Tarama yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada, görsel sanatlar alanında farklı eğitim almaları gereken öğrencilerin tanınması irdelenmiştir. Çalışmada görsel sanatlar alanında üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi için, ürün değerlendirmesi yanında süreç gözleminin yapılması ve çoklu kriterlerin göz önünde bulundurulması gerekliliği öne çıkmıştır. Ayrıca adaylık sürecinden sonra sanat eğitimi notları, akademik notlar, slayt ya da video inceleme verileri, informal araçlar, performans ve portfolyo incelemesi, görüşme ve gözlem gibi kriterlerin göz önünde bulundurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Abstract: Because the first definitions for the gifted students having high level of skill, motivation and creativity focused on academic achievement, it was believed in that students who are academically successful would succeed in the field of art. It caused problems to use the identification tools for the purpose of identifying the cognitive (academic) skills but also for identifying the gifted students in the field of visual arts. Identification of the gifted students in the field of art differs from the identification of cognitive skills due to different features and requires use of different identification tools. Absence of any publication in Turkey about determination of gifted student in the field of visual arts makes this study important. In this study that was performed by using review method, it is discussed the identification of students required to take different educations in the field of art. In this study, requirement of process observation as well as product assessment and consideration of multiple-criteria became prominent to determine the gifted students in the field of visual arts. It is also concluded that criterions such as art education notes, academic notes, slides or video examination data, informal tools, performance and portfolio examination, interview and observation must be considered during the period of candidacy.

Anahtar kelimeler: *Görsel sanatlar, tanılama, sanat tanılama, yetenek tanılama, üstün yetenek*

Key words: *Visual arts, identification, art identification, skill identification, gifted.*

Giriş

Toplumların gelişmesinde önemli rolü olan üstün yetenekli öğrencilere farklılaştırılmış bir eğitimin sunulması toplum tarafından kabul görmüştür. Akranlarına göre yüksek düzeyde görsel yetenek gösteren öğrencilerin, başarılı oldukları çalışma alanına yönlendirilmeleri için bu öğrencilerin erken fark edilmesi ve tanınması önemli bir konu olmuştur.

Üstün yetenek için yapılan ilk tanımlar akademik başarıya odaklandığından, sanat alanında yetenekli öğrenciler bu tanımın dışında kalarak uzun süre göz ardı edilmiş ve akademik başarı gösteren

¹ Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı. m.aligenc@hotmail.com

öğrencilerin sanat alanında da başarılı olacağı varsayılmıştır. 1971'deki Marland raporundaki üstün yetenek tanımı, görsel sanatlar alanında yetenek gösteren öğrencileri de yetenekli olarak kabul etmeye başlamıştır (Alshouse, 2008). Böylece sanat alanında üstün yeteneklilere yönelik çalışmalar gündeme gelmiştir.

Sanat alanında ileri yetenek gösteren ve yetenek gösterme potansiyeline sahip öğrencileri Handbook (2013), uzamsal muhakeme becerisi gösteren ve bu uzamsal muhakemeyi gözünde canlandıran birey olarak tarif etmektedir. Görsel sanatlar alanındaki yetenek kendini potansiyel, performans, yaratıcı ifade, problem çözme becerileri, yetişkin benzeri ürün üretme yeteneği ya da kişilik özellikleri şeklinde göstermektedir (Clark, ve Zimmerman, 2004). Normal çocuklara göre daha gelişmiş çizim becerisine sahip sanat yetenekli birey, çizim konusunda bilgiyi daha hızlı edinerek kendi kendine öğrenmektedir. Görsel sanatlarda yetenekli öğrenci yetişkin desteğine çok az ihtiyaç duymakta ve sanat alanındaki problemleri sıklıkla kendine has yollarla çözmektedir (Chan, 2006). Yüksek konsantrasyona ve hafızaya sahip bu bireylerin çizimleri ifade yüklüdür. Çizimleri realist ve açıklayıcı bir edebi tasvir içermektedir, kontrollü bir kompozisyona sahiptir, çalışmalarında şematik detaylar ve rastgele doğaçlama vardır. Fikir ve ifadeleri akıcı olan bu bireyler, eski bilgilerini yeni bağlamda kullanmada iyidir ve sanat medyasına duyarlıdır (Aktaran: Boland, 1986).

Sanat alanında yetenekli öğrencilerin farklı özellikler göstermesi okul içinde ya da dışında farklılaştırılmış eğitim gereğini ortaya çıkarmaktadır (Carroll, ve Tucker, 2007). Bu durum farklı eğitim ihtiyacı olan görsel sanat yetenekli öğrencilerin tanınmasında da farklı olmasını gerektirmektedir. Görsel sanatlar üstün yetenek tanınmasında, sadece sanat alanındaki performansa göre yapılması sanat alanı için eksik bir tanımlama olacaktır. Barındırdığı özelliklerden dolayı görsel sanatlar alanı tanınması, bazı yönleriyle zihinsel yetenek (gifted) tanımlama araçlarını da kullanmaktadır (Haroutounian, 2014). Görsel sanatlar alanının farklı bir tanımlama gerektirmesi, sanat alanındaki tanılamayı daha zor ve tartışmalı bir hale getirmiştir. Konuyla ilgili Türkçe yapılmış yayın bulunmaması bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Görsel sanatlarda üstün yetenek alanına katkı sağlamayı amaçladığımız bu çalışmada, görsel yetenek tanınması için, ilgili alan taraması yapılarak tanımlamanın nasıl olması gerektiği sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışma, görsel sanatlar alanı tanımlama ile ilgili kaynaklar ve araştırmanın yapıldığı tarihe kadar olan görsel sanatlar tanımlama durumu ile sınırlıdır. Ulaşılan kaynaklardaki verilerin doğru olduğu varsayılmıştır.

Çalışmanın problem cümlesi “Görsel sanatlar alanında tanımlama nasıldır?” şeklindedir.

Alt problemler:

1. “Zihinsel yetenek alanı tanımlaması görsel sanatlar alanı tanımlamasından farklı mıdır?”
2. “Görsel sanatlar tanımlamasında ürün değerlendirmesi yanında ürünü ortaya çıkaran sürecin değerlendirilmesi yapılmalı mıdır?”
3. “Görsel sanatlar alanında tanımlama prosedürü nasıl olmalıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

Zihinsel Yetenek Alanı ve Görsel Sanatlar Alanında Tanılama

Lewis Terman'nın 1925'te zekâyı ölçen test geliştirmesi ve testten yüksek puan alması üstün yetenek belirtisi sayılmıştır. Böylece üstün yetenekli bireyler için yapılan ilk tanımlar akademik başarıya odaklanmıştır (Beranek, 1993). Yetenek terimi IQ puanları ile ilişkilendirildiğinde, buradaki puan skorlarına bağlı tanımlama yapmak yaygınlaşmış (Clark, ve Zimmerman, 1992) ve üstün yetenek

tanılamasında zeka (IQ) 1980'lere kadar genellikle tek ölçüt olarak görülmüştür. Tek ölçüte alternatifler geliştirilmiş, günümüzde görsel sanatlar alanında tek ölçüt yerine çoklu ölçütün kullanıldığı tanılamalar kabul edilmiştir (Clark, ve Zimmerman, 2004).

Zekâ yönünden üstün öğrencilerin sanatta da başarılı olacağı inancı 1972'deki Marland raporuna kadar sürmüş, sadece dil sanatları ve matematik alanlarındaki yüksek başarı üstün yetenek olarak görülmüştür. Üstün yetenekliler tanımına büyük katkı yapan Marland raporundaki yeni tanıma göre zekâ, yaratıcılık, sanatsal yetenek, liderlik kapasitesi ya da özel akademik alanlarda yüksek düzeyde performans gösteren bireyler üstün yetenekli kabul edilmiştir (Beranek, 1993). Marland raporundaki üstün yetenek tanımı ile görsel sanatlar alanında üstün başarı gösteren öğrenciler de üstün yetenekli olarak kabul edilmiştir (Clark, ve Zimmerman, 1992). Uzun süre zekâ yeteneğinin sanat yeteneği olarak görülmesi ve zekâ yönünden üstün olan öğrencilerin sanat alanında da başarılı olacağı inancı terk edilerek sanat alanında üstün yetenek eğitim ve tanınmasına yönelme olmuştur. 1984'ten sonra sanat alanında üstün yetenek eğitimine olan ilgi yayınlara dönüşmüş ve başta Gilbert Clark ve Enid Zimmerman tarafından konu ile ilgili kitaplar yayımlanmaya başlanmıştır (Clark, ve Zimmerman, 1992).

Görsel sanatlar alanında tanım birliği olmasa da görsel sanatlar alanında üstün yetenek görsel sanatların bir ya da birçok alanında yüksek seviyede duyarlılık ve adanmışlık sergileyerek olağan üstü yetenek gösteren bireyler olarak kabul edilmiştir (Boland, 1986). Alshouse (2008) ise görsel sanatlar alanında üstün yeteneklileri yüksek seviyede iletişim yeteneğine sahip, ikon, hayal ve kendi kültürünün sembollerini kullanmada yaşlılarına ve çevresine göre iyi seviyede olan bireyler olarak tarif etmektedir.

Görsel sanatlar alanında yetenekli öğrenciler iyi gelişmiş çizim, yüksek bilişsel yetenek, ilgi ve motivasyona sahiptir (Clark, ve Zimmerman, 2004). Wilson (2009) da görsel sanatlar alanında yetenek özelliğini üç ana başlık altında değerlendirmektedir. Bunlar; teknik yetenek, görsel düşünce ve yaratıcılıktır. Görsel sanatlarda üstün yetenekli öğrencilerin ilk göze çarpan özelliği çizim yeteneği olsa da bu öğrenciler çizimlerinden bağımsız olarak orijinal fikirler ya da yenilikler gösterirler (Cukierkorn, 2008). Görsel sanatlarda üstün yetenek için belirtilen yüksek seviyeli yetenek, ilgi ve motivasyon göstergeleri Renzulli'nin yetenek, yaratıcılık ve motivasyon barındıran tanımına paraleldir (Renzulli, 1978).

Genel eğitim, farklı özellikler gösteren görsel sanatlarda yetenekli öğrencilerin yetenek ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Farklılaştırılmış eğitim müfredatının uygulanabilmesi amacıyla sanat yetenekli öğrenciler (Aktaran: Haroutounian, 2014) için uygun tanılama prosedürü gerekmektedir.

Zihinsel yetenek alanı tanınmasında standardize testler, alan testleri, öğretmen tavsiyeleri, IQ puanı, portfolyo ya da öğrenci ürünleri, genel not ortalaması gibi araçlar kullanılmaktadır (Beranek, 1993). Zihinsel yetenek uzmanları sıklıkla zihinsel yetenek tanılama araçlarını, görsel sanatlar alanı yetenek tanınması için de kullanmaktadırlar. Oysaki görsel sanat alanı için gerekli olan tasvir, yetenek ve yaratıcılığı içermeyen bu ölçütler yerine görsel sanat alanı için uygun tanılama araçlarının kullanılması gerekmektedir (Haroutounian, 2014). Gösteren görsel sanat yetenekli öğrenci tanınması ile zihinsel yetenek alanı tanınması arasında bulunan farklar Tablo-1'de belirtilmiştir (Aktaran: Haroutounian, 2014).

Tablo-1. Zihinsel Yetenek Alanı İle Görsel Sanat Alanı Tanılama Farklılıkları

Zihinsel	Yetenek (Gifted)	Sanat Alanı Tanılama
----------	------------------	----------------------

	Alanı	
Adaylık	Gözlem listeleri ve puan skalası	Gözlem listeleri ve sanat literatüründe geçerli puan skalası kriterler olmalı. Genel sanat puan skalasından uzak durulmalıdır.
Çoklu Kaynaktan Aday	Çoklu kaynaktan aday	Veriler, öğrencinin okuldaki yeteneği, potansiyeli, aile ve toplum, sanat aktiviteleri, okul dışı eğitim ve aktivitelerden toplanmalıdır.
Tanımlama Prosedürü	Puan skalasında esneklik	Artistik yeteneğin farklı yaşlarda ortaya çıkması, çocuğun fiziksel ve duygusal gelişimine bağlı olması konusunda esneklik sağlanmalı
Başarı	IQ testi Başarı testi	Artistik sanat gelişim süreci içinde öğrenci davranışının ve performansının değerlendirilmesi. Zekâ ve başarı standardize testlerinden sakınmak.
Yaratıcılık	Yaratıcı problem çözme performansının değerlendirilmesi	Genel yaratıcılık testlerinden sakınmak. Artistik performans ya da yaratıcılık içeren sanat ürünü değerlendirmesi yapmak.

Zihinsel yetenek alanında tanımlama, çeşitli testler sayesinde başarılı şekilde yapılmasına karşın bu testlerin görsel sanatlar alanı tanımlamasında kullanımının yaygın olmadığı görülmektedir (Ballantyne, 2009).

Sanat tanımlamasında zekâ, akademik başarı ve yaratıcılık testlerinin kabul görmemesinin nedenleri şunlardır: Okul ve sanat performansının uyum sağlamaması (Clark, ve Zimmerman, 2004) öğrencinin sanat üretimine imkan ya da sanat hakkındaki sorulara cevap vermemesi sadece sözlü, seçenekli konular barındırması, sanat yetenek ölçümleri ile ilişkisiz olması ve görsel sanatlar programlarında başarıyı tahmin etmede test geçerliliğini belirten raporlara rastlanmaması (Clark, ve Zimmerman, 1992).

Çizim kabiliyetini ölçmek için birkaç standardize edilmiş test bulunmaktadır. Bunların en önemlileri Clark's Drawing Abilities Test ve Hurwitz's Eight Art-Centered Tasks testleridir (Akatarn: Haroutounian, 2014). Sanat alanı için geliştirilen bu testlerin görsel sanatlar tanımlamasında yalnız başlarına kullanılmaması gerektiği konusunda araştırmacılar hemfikirdir (Haroutounian, 2014). Neden olarak bu testlerin yetenek ölçmede çok az başarı sağlaması, sanat yetenek ve yaratıcılık üzerine tanımlama birliğinin kurulamaması, testlerin görsel sanatlardaki bütün becerileri kapsamaması ve bu testlerin gelecekte görsel sanatlar başarısını gösterebilecek göstergelere sahip olmaması gösterilmektedir (Aktaran: Ballantyne, 2009). Görsel sanatlar alanında mutlaka test gerekiyorsa diğer görsel sanatlar testlerine göre uygun olan bu iki test kullanılmalıdır. Değerlendirme sürecinde görsel yargı gerektirdiği için testlerin uygulamasında, öğrenci çizimleri konusunda tecrübesi olan uzman ya da öğretmenlerin görev alması gerekmektedir (Haroutounian, 2014).

Tanılamada başka bir araç olan tanımlama gözlemi, sanat sınıflarında ya da diğer sınıflardaki sanatsal çalışma sürecinden elde edilmektedir. Gözlem ile bir zaman periyodu içinde sanat çalışmasının gelişiminin gözlenmesi sağlanmakta ve sanat çalışmalarında ürün değerlendirmenin ötesinde öğrencinin analiz ve eleştirel yaklaşımı değerlendirilmektedir (Haroutounian, 2014). Sınıf içinde ve diğer çalışma ortamlarında gözleme dayalı tespitler, görsel sanatlarda üstün yetenek tanımlaması için çok önemlidir (Clark, ve Zimmerman, 1992). Sınıf içinde görsel sanat çalışmaları

işlem sürecinin gözlenmesi tanılama için mükemmel bir başlangıç olarak görülmektedir (Haroutounian, 2014).

Diğer bir tanılama aracı ise portfolyo değerlendirmesidir. Bazı durumlarda öğrenciler sanat yeteneklerini okulda sergilemezler. Örneğin; sanatsal işlerin büyük zaman alması öğrencilerin arkadaşlarının seviyesinde bir performans göstermesi, okulda sanat işleri için öğrencilere bireysel tercih için çalışma odası sağlamaması ya da çalışma periyodunun sınırlı olması sanat çalışmasının ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir (Aktaran: Carroll, ve Tucker, 2007). Farklı zaman ve mekânlarda yapılmış çalışmaların değerlendirilmesi portfolyo sayesinde yapılabilmekte ve portfolyo, tanılama için uygun bir araç olarak görülmektedir (Grigorenko, 2010).

Tanılamada Süreç ve Ürün

Görsel sanatlar alanında öğrenci tanılmasında prosedür olarak öğrenci potansiyeli ve ilerlemesi üzerine yoğunlaşmanın yanı sıra, performans ve ürün üzerinde de durulması gerekmektedir (Clark, ve Zimmerman, 1992). Sanat ürünleri, sanat yeteneği için yaygın göstergeler olsa da davranış özelliklerinin sanat ürünü üretmeye imkân vermesi olasıdır. Pek çok araştırmacı ürünü oluşturan sürece dikkat çekmekte hatta öğrencilerin süreçte seçtikleri ve yürüttükleri işlemin final ürününden daha önemli olduğunu belirtmektedir. Uzun süren araştırmalar sonucuna göre, sanatsal yetenekli öğrencilerin tanılması için hem gözlemlenebilir öğrenci davranışları hem de sanat ürün özelliklerinin değerlendirilmesinin doğru olacağı belirtilmiştir (Clark, ve Zimmerman, 2004).

Yetenek Göstergesi Olan Davranış Özellikleri: Çizim genellikle öğrenciler için erişilebilir bir araçtır. Görsel yetenekli öğrenciler çizim sayesinde bir konu hakkında detaylı bilgi iletebilmekte ve çizim gelişme aşamalarında hızlı ilerleme kaydetmektedir (Handbook, 2013). Çalışmalarda orijinallik ve yenilik, ileri bir yetenekle üretim, yüksek seviyeli motivasyon, azim ya da problem çözme yeteneği görülmektedir (Garcia, 2006). Yüksek standartlarda başarı potansiyeli ve sanata adanmışlık görülmektedir (Ballantyne, 2009). Görsel sanatta yetenekli öğrenciler, sanat hakkında iyi bir okuyucudur (Boland, 1986). Sanatı, hayatlarının bir parçası olarak görmektedirler. Çalışmalarında yoğun kişisel düşünme ve algı bütünlüğü görülür. Görsel ve kavramsal akıcılık özelliği yanında, eski bilgilerini yeni bir bağlamda kullanma yeteneğine sahiptirler. Üstün nitelikli ürün için araştırmak ve keşfetmek için sanat yayınlarına duyarlıdır (Handbook, 2013). Çok iyi kas yeteneği ve kontrolüne sahiptirler. İyi olan enerji seviyelerini düşünceye hızlı bir şekilde dönüştürebilmektedirler. Yalnız başına çalışmaya istekli, düşünce ve aktivitelere hızlı adaptasyona sahiptirler. Fikirlerini kolaylıkla gruplara aktardığı için liderlik özelliği gösterirler. Kolay hatırlar, üretmeden önce sanatı için planlamalar yaparlar (Boland, 1986).

Yetenek Göstergesi Olan Ürün Özellikleri: Normal yetenekli öğrenciler bildikleri konularda resim yapmaya yönelirken artistik yetenekli öğrenciler ise bildikleri ve gördükleri konuları resimlerler. Çalışmalarında objelerin gerçek şeklini yakalayabilme yeteneği, gerçek figür oranları, gerçek hayat detayları ve resimsel derinlik görülmektedir. Perspektif tekniklerini erken yaşlardan itibaren kullanan bu öğrenciler, figürleri sıra dışı pozisyonlarda kullanabilme ve çarpıtabilme yeteneğine sahiptir (Chan, 2006). Tasvir etmede akranlarına göre daha erken yaşlarda gelişme gösterirler ve çalışmalarında pek çok ayrıntıya dikkat ederler (Handbook, 2013). Realist çizimi normal yaşından önce öğrenen (Chan, 2006) bu görsel yetenekli öğrenciler, tasarım elemanlarını ve ilkelerini kompozisyona katkı için kullanırlar. Rengi, mekân ve hareketi daha büyük bir hassasiyet ile ele alırlar (Handbook, 2013). Çalışmalarında küçük kâğıt kullanma eğilimi, şematik ve etkili temsil, görsel anlatımlarını bir hikâye ile ilişkilendirerek sunma görülmektedir (Boland, 1986). Gözlem yapma yeteneği, detaylara karşı hassasiyet ve bellek kullanımı iyi olan görsel sanatlarda üstün yetenekli öğrenciler, tasarım ilkeleri ve

elemanlarını kullanarak doğaçlama ve karalamalar yaparlar. Yeni şekil, anlatım ve anlamlar keşfeder (Handbook, 2013). Resimlerini asimetrik denge üzerine kuran (Chan, 2006) bu öğrencilerin çalışmalarında tamamlanmışlık ve tutarlılık, iyi organizasyon ve kontrastlık görülmektedir. Resimlerde çizgiler kontrol altındadır, ışık ve gölge doğru bir şekilde kullanılmıştır, formlarda gruplama ve hareket güçlüdür (Boland, 1986). Konu, renk ve semboller ifade yüküdür (Grigorenko, 2010).

Öğrenci ürün özelliklerinin orta ve üst düzey kriterlere göre değerlendirilmesi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo-2. Yapılan Ürünün Değerlendirilmesi

Kriterler	Tipik (1 Point each) DÜZEY	Orta DÜZEY	Üst DÜZEY
Yaratıcılık ve Doğaçlama (personal interpretations; extent to (Kişisel Yorum)	TYPICAL Imagination sınırlı olması	or (3 Points each) Kişisel yorumlama veya hayalin bulunması	EMERGING Geniş oranda imagination or personal kişisel interpretation, showing yorumlama veya hayalin bulunması
Kompozisyon (Kasıtlı ya da Sezgisel Tasarım Anlayışı)	Öngörülebilir yerleştirme ve sanat elemanların kullanılmış olması		Sanat eleman ve tasarım ilkelerinin bağlantısından yeni bir kompozisyon
Sanatsal Gelişimi Evreleri.	Yapıtın tipik olarak bulunduğu akran grubu seviyesinde bulunması		o Artwork is typical of childrenAkranları ile advanced when comparedkiyaslandığında yapıtın açıkça gelişmiş olmasıwith children of the same
Yapılan Üründe İşlenen Konuyla İlgili Bilgi ve Fikir	Yapılan üründe konuyla ilgili orta düzeyde bilgi ve fikir bulunması		Yapılan üründe konuyla ilgili geniş miktarda bilgi ve fikir bulunur
Teknik Beceriler (İçerik, İşçilik). (craftsmanship).	Akranları ile kıyaslandığında akranlarının teknik becerilerini göstermesi		Akranları ile kıyaslandığında gelişmiş teknik beceriler göstermesi
Sanat Ortamına Duyarlılık (Araç Gereç Yaklaşımında Tecrübe)	Aynı yaş ya da tecrübe ile kıyaslandığında malzemelerin kullanımı konusunda normal olması		Aynı yaş ya da tecrübe ile kıyaslandığında malzemelerin kullanımı konusunda gelişmiş olması
Kişisel Sanat Eserlerinde Nitelik ve Kendini Yansıtma (Portfolyo)	Çalışma portfolyosunda bulunan sanat ürünlerinde kısa, kişisel ve sanatsal verilerin bulunması		Çalışma portfolyosunda bulunan sanat ürünlerinde ayrıntılı olarak kişisel ve sanatsal verilerin bulunması
Kişisel Çalışmanın Eleştirel Analizi (Elemanlar ve Anlam Arasında Bağlantı)	Sanat ürününde kullandığı elemanlarını veya malzemeyi tanımlaması		Sanat ürününde kullandığı eleman ve malzemeyi tanımlaması ve kullandığı tekniğin güçlü ve zayıf

Yapma).

yanlarını belirtmesi

(Sanal: Body of Evidence, s. 2).

Görsel Sanatlar Alanında Tanılama Prosedürü

Performans veya davranışların gözlenmesi, görsel sanatlar alanında üstün yetenekli öğrenci tanılmasında uygun bir yol (Handbook, 2013) olarak görüldüğünden tanılama sürecinde görsel sanatlar alanında performans ya da ürün değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir (Haroutounian, 2014). Bu tür ürün değerlendirmeye dayalı tanılama, görsel sanatlardaki diğer tanılama araçları ile uygulanarak tanılamanın geçerliliği sağlanmaktadır (Clark, ve Zimmerman, 2004). Ürün başarısına dayalı tanılama farklı olarak da bazı sanat eğitimcileri öğrencilerin sanat ilgisine, sanat eğitimine katılım arzusuna ve sanat potansiyeline odaklanmaktadır.

Görsel sanatlar alanında tanılama başlangıçta basit bir işlem olarak görülmekte, tanılanacak kişiye ürün yaptırılmakta ve yapılan ürünün başarısına göre sonuca varılmaktadır. Oysaki görsel sanatlar tanılması, tek ölçüm aracına dayalı olarak gerçekleştirilebilecek bir konu değildir (Manuel, 1919).

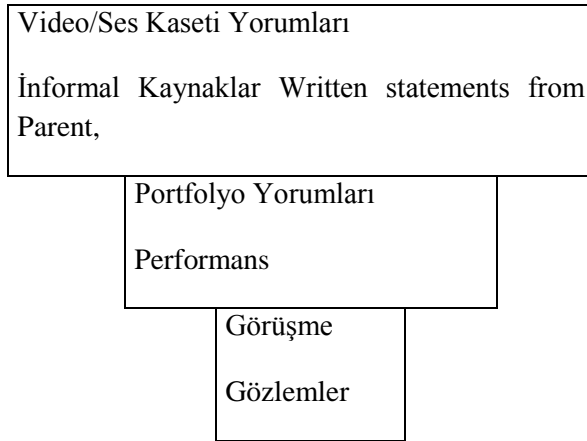
Görsel sanatlar tanılması öğrencinin aday gösterilmesiyle başlamaktadır. Öğrenci kendiliğinden aday olabileceği gibi öğrencinin arkadaşları, ebeveyni, öğretmenleri de öğrenciyi aday gösterebilmektedir. Öğrencinin sanat notları, akademik başarı puanları, slayt veya video inceleme verileri, portfolyo yorumları, ürün başarısı, görüşme ve gözlemler tanılama araçları olarak kullanılmaktadır (Clark, ve Zimmerman, 2004).

İleri düzeyde çizim becerileri ile orijinal fikirler ve sanat alanında yenilikler görsel sanatlar tanımlama işlemleri için iki ayrı yetenek göstergesidir. Başka bir gösterge ise üst düzey bilişsel becerileri ile gelişmiş çizim becerilerini birleştirmek şeklindedir (Clark, ve Zimmerman, 2004). Belirtilen özelliklerden hareketle zihinsel yetenek öğrencilerine uygulanan tanılama prosedürünün sanat alanına uygulanması yanlış olacağı gibi görsel sanatlar alanında tanılamanın sadece sanat alanındaki performansa göre yapması da sanat alanı için eksik tanılama olacaktır. Dolayısıyla sanat alanında öğrenci tanılması bazı yönleriyle (portfolyo, öğrenci ürünleri, akademik başarı, gözlem) zihinsel yetenek alanını da kapsamalıdır (Haroutounian, 2014).

Görsel sanatlar alanı tanılama prosedürü Clark ve Zimmerman (2004)'a göre giderek azalan havuz şeklinde görülmektedir (Tablo-3).

Tablo-3. *Görsel Sanatlar Alanı Tanılması Giderek Azalan Havuz Prosedürü*

Adaylık
Kendi, Arkadaş, Ebeveyn, Sınıf Öğretmenleri, Sanat Öğretmenleri
Güzel Sanatlar Ders Notları
Akademik Kayıtları

Görsel sanatlar alanında ürün çalışmalarında öğrenciler farklı yetenekler sergileyebilmektedir (Carroll ve Tucker, 2007). Karmaşık bir aktivite olan çizimde öğrencilerin bir kısmı özel bir tipte ya da çizimin bir safhasında yetenekli olabilirken diğer yönlerde çok az yeteneğe sahip olabilmektedir (Manuel, 1919). Kimi sanat yetenekli öğrenciler uzamsal ve hareket düşüncesine sahip olduklarından yeteneklerini üç boyutlu form şeklinde verebilmekte ve iki boyutlu çalışmalara ya da gözleme dayalı çizimlere ilgi duymayabilmektedir. Dolayısı ile ürün oluşturma çalışmaları iki ve üç boyut anlatım, gözlem, sembol kullanma formlarını yansıtmaya fırsat verecek şekilde olmalıdır (Carroll, ve Tucker, 2007).

Clark ve Zimmerman (1992: 28; 2004), görsel sanatlar alanı çoklu tanılama prosedürünü okul yaşı seviyesine göre Tablo-4'teki gibi uygulanmasını tavsiye etmektedir.

Tablo-4. Tanılamanın Okul Yaşı Seviyesine Göre Uygulanması

	6-9 yaş	10-12 yaş	13 yaş ve üstü
Kendiliğinden aday olma		X	X
Arkadaşlarının öğrenciyi aday göstermesi		X	X
Ebeveynin öğrenciyi aday göstermesi	X	X	X
Öğretmenin öğrenciyi aday göstermesi	X	X	X
Sanat dersi notları			X
Akademik başarı notu		X	X
Slayt ya da video incelenme verileri			X
İnformal araçlar	X	X	X
Portfolyo değerlendirmesi			X
Performans ya da ürün değerlendirmesi			X
Görüşme		X	X
Sınıf gözlemleri	X	X	X

Clark ve Zimmerman (1992; 2004), 6-9 yaş aralığındaki öğrenci tanılmasında adaylıktan sonra sadece informal araçların ve gözlemlerin değerlendirmesine dayalı tanılamayı önermektedir. Yetenek kanıtı olarak performans ya da sanat ürünleri inceleme, tanılamada yaygın olsa da bu değerlendirmenin 13 yaşından önce yapılmasını uygun görmemekte, sınıf gözlemleri ve informal araçları ise bütün yaş seviyeleri için uygun görmektedir.

Yöntem

Tarama yöntemli olan bu çalışmada, ilgili alan taraması yapılarak birincil kaynaklara ulaşılmış ve görsel sanatlar alanında tanılamanın nasıl yapılması gerektiği sorusuna cevap aranmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Birinci alt problem: Sadece akademik başarı gösteren bireylerin üstün yetenekli kabul edilmesi ve bu öğrencilerin sanatta da başarılı olacağına inanılması 1972'deki Marland raporuna kadar sürmüştür. Marland'ın yaptığı tanımla görsel sanatlar alanında üstün başarı gösteren öğrenciler de üstün yetenekli olarak kabul edilmiştir.

Farklı özellikler gösteren görsel sanatlar alanı öğrencileri için uygun tanılama gerekmektedir. Zihinsel yetenek tanılama araçlarının görsel sanatlar alanı için de kullanılması uygun bir tanılama değildir. Görsel sanat alanı için gerekli olan tasvir, yetenek ve yaratıcılığı içermeyen bu ölçütler yerine görsel sanat alanı için uygun tanılama araçlarının kullanılması gerekmektedir.

Zihinsel yetenek alanı tanılması için uygun olan tanılama testleri sanat performansına ya da sanat üretimine imkân vermediğinden bu testlerin görsel sanatlar alanı tanılması için uygun görülmemektedir. Sınıf içinde ve diğer çalışma ortamlarında gözleme dayalı tespitlerde öğrencinin analiz ve eleştirel yaklaşımı değerlendirildiğinden yapılan bu gözlemler görsel sanatlar üstün yetenek tanılması için çok önemli olmaktadır. Türkiye'de yapılan görsel sanatlar tanılama sürecinde gözleme başvurulmaktadır. Ancak bu gözlemlerin sadece ürün bazlı yapılması ve gözlemin görsel sanatlar öğretmenleri dışındaki öğretmenler tarafından yapılması gözlemin amacına ulaşmasını engellemektedir. Diğer bir tanılama aracı ise portfolyo değerlendirmesidir. Bazı durumlarda okulda öğrenciler sanat yeteneklerini gösterememektedir. Portfolyo farklı zaman ve mekânlarda yapılmış çalışmaların değerlendirmesi için uygun bir araç olarak görülmektedir. Türkiye'de yapılan görsel sanatlar tanılama sürecinde portfolyo değerlendirmesinin yapılmaması bir eksiklik olarak kaşımıza çıkmaktadır.

İkinci alt problem: Sanat ürünleri, sanat yeteneği için yaygın gösterge olsa da öğrenci davranış özellikleri de sanat ürünü üretme için potansiyel oluşturmaktadır. Öğrencilerin süreçte seçtikleri ve yürüttükleri işlemler sanat ürünü kadar önemli olmaktadır. Yapılan araştırma sonucuna göre sanatsal yetenekli öğrencilerin tanılması için hem gözlemlenebilir öğrenci davranışları hem de sanat ürün özellikleri şeklinde iki kategoride değerlendirilmesi gerekmektedir. Sanat ürününü özellikleri arasında; kompozisyon düzenlemesi, konu, sanat ilke ve elemanlarının kullanılması bulunmaktadır. İkinci kategoride ise kendiliğinden ve kendi kendine öğrenme, çalışmalarda hızlı ilerleme, konsantrasyon, farklı fikir ve yeni formlar bulma, eski bilgilerini yeni bir bağlamda kullanma, sanat medyasına duyarlı olma gibi öğrencinin sanat eseri üretimine ilişkin gözlemlenebilen davranışlar yer almaktadır. Türkiye'de yapılan görsel sanatlar tanılama sürecinde öğrenci davranış özellikleri göz ardı edilerek sadece ürün değerlendirmesi yapılmaktadır.

Üçüncü alt problem: Görsel sanatlar alanında yetenekli öğrencilerin tanınmasında sadece ürün başarısının ayırt edici bir araç olarak görülmesi yeterli bir tanılama olmadığından eleştirilmiştir. Oysaki günümüzde görsel sanatlar alanında yetenekli öğrencilerin tanınmasında ürün başarısını halen tek ayırt edici ölçüt olarak görülebilmektedir.

Görsel sanatlar tanınması, tek ölçüm aracı yerine çoklu ölçüm araçları kullanılması gerekmektedir. Tanılama öğrencinin kendiliğinden ya da arkadaşları, ebeveyni, öğretmenleri tarafından aday gösterilmesiyle başlamaktadır. Öğrencinin sanat notları, akademik başarı puanları, slayt veya video inceleme verileri, portfolyo yorumları, ürün başarısı, görüşme ve gözlemler tanılama araçları olarak kullanılmaktadır.

Öğrencide ileri düzeyde çizim becerileri ile orijinal fikirler ve sanat alanında yenilikler görsel sanatlarda yetenek göstergesidir. Başka bir gösterge ise üst düzey bilişsel becerileri ile gelişmiş çizim becerilerinin birleştirilmesidir. Belirtilen özelliklerden dolayı zihinsel yetenek tanılama prosedürünün sanat alanına uygulanması yanlış olacağı gibi sadece sanat alanındaki performansa göre yapılması da sanat alanı için eksik tanılama olacaktır.

Görsel sanatlar alanında ürün çalışmalarında öğrenciler farklı yetenekler sergilediklerinden ürün oluşturma çalışmaları iki ve üç boyutlu anlatıma, gözlem ve sembol kullanımına fırsat verecek şekilde gerçekleştirilmelidir.

Türkiye’de yapılan görsel sanatlar tanılama sürecinde bütün yaş gruplarına sanat ürünü uygulaması yapılarak çıkan ürünler değerlendirilmektedir. Oysaki Clark ve Zimmerman (1992; 2004), performans ya da sanat ürünlerini değerlendirmeyi 13 yaşından önce yapılmasını uygun görmemekte, sınıf gözlemleri ve informal araçları ise bütün yaş seviyeleri için uygun görmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Zekâ yönünden üstün öğrencilerin sanat alanında da başarılı olacağına inanılması, sanat yetenek alanının uzun süre ihmal edilmesine neden olmuştur. Marland tanımıyla yetenekli kabul edilmeye başlanan görsel yetenekli öğrencilere, farklılaştırılmış eğitimin sunulması için uygun bir tanılamamanın yapılması önemli bir konu olmuştur.

Zihinsel yetenek alanı tanınmasında testler, öğretmen tavsiyeleri, IQ puanı, portfolyo ya da öğrenci ürünleri, genel not ortalaması gibi araçlar kullanılmaktadır. Görsel sanat alanının zihinsel yetenek alanından farklı özellikler göstermesi görsel sanatlar alanının farklı bir tanılama gerektirmesi, sanat alanındaki tanılamayı zor ve tartışmalı bir hale getirmiştir. Zihinsel yetenek alanında kullanılan zekâ, akademik başarı ve yaratıcılık testlerinin öğrencinin sanat üretimine imkân vermemesi, sadece sözlü, seçenekli konular barındırması ve sanat yetenek ölçümleri ile ilişkisiz olması gibi nedenlerle görsel sanatlar alanında kullanılması uygun görülmemektedir.

Zihinsel yetenek öğrencilerine uygulanan tanılama araçlarının, sanat alanına uygulanması yanlış olacağı gibi görsel sanatlar alanında tanılamamanın sadece sanat alanındaki performansa göre yapılması da sanat alanı için eksik tanılama olacaktır. Geçmişte sadece ürüne dayalı tanılama eleştirilmiştir. Günümüzde öğrencinin ürün oluşturmaya dayalı tanılama, çoklu tanımlama araçlarıyla ile uygulanarak tanılamamanın geçerliliği sağlanmaktadır.

Görsel sanatlar tanınması, öğrencinin aday gösterilmesiyle başlamaktadır. Öğrenci sanat notları, akademik başarı puanları, slayt veya video inceleme verileri, portfolyo yorumları, ürün, görüşme ve gözlemler şeklinde verilerin toplanmasıyla devam etmektedir. Görsel sanatlar tanınmasının önemli

araçlarından olan sanat ürünleri, sanat yeteneği için yaygın gösterge olsa da davranış özelliklerinin sanat ürünü ortaya çıkmasına imkân vermesi olasıdır. Bunun için sanat ürünleri hem “gözlemlenebilir öğrenci davranışları” hem de öğrenci “sanat ürünü özellikleri” şeklinde iki kategoride değerlendirilmesi gerekmektedir.

Görsel sanatlar tanılmasında zihinsel yetenek alanı için kullanılan tanılama araçlarından uzak durulması, tek ölçüt yerine çoklu ölçütlerin kullanılması önerilmektedir. Tanılamada öğrencinin adaylığından sonra öğrencinin sanat notları, akademik başarı puanları, slayt veya video inceleme verileri, portfolyo, ürün başarısı, görüşme ve gözlemlerin tanılama araçları olarak kullanılması önerilmektedir.

Ölçüm araçları içinde yer alan ürün oluşturma çalışmaları iki ve üç boyutlu olması, gözlem, sembolün farklı formlarını yansıtması önerilmektedir. Ayrıca sanat ürün değerlendirmesi hem sanat ürün özellikleri hem de ürünü ortaya çıkaracak gözlemlenebilir öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi şeklinde yapılması önerilmektedir.

6-9 yaş öğrenci grubunda adaylıktan sonra sadece informal araçlar ve gözlemler ile tanılama yapılması ve ürüne dayalı değerlendirmeden uzak durulması önerilmektedir. 10-12 yaş arası tanılacak öğrencilerde sanat dersi notları, slayt ya da video verileri, portfolyo, performans ya da ürün değerlendirmesinden kaçınılması önerilmektedir.

Çoklu tanılama ölçütleri olan öğrencinin adaylığı, sanat notları, akademik başarısı, slayt veya video inceleme verileri, portfolyo, ürün, görüşme ve gözlemleri Türkiye’de görsel sanatlarda sanat eğitimi de veren Bilim ve Sanat Merkezleri ile örgün okulların Özel Yetenek Sınıflarına öğrenci seçiminde kullanılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Alshouse, M. D. (2008). Art via culture: white, black, and hispanic evaluator interpretation of high ability assessed through fifth grade student drawings. Dissertation of Doctor, Drake University School of Education, Des Moines USA.
- Ballantyne, F. J. (2009). *Accounts of the visual art classroom: catering for artistically talented students*. Queensland University of Technology, School of Learning and Professional Studies, Masters of Education.
- Beranek, D. J. (1993). *An international survey of definitions of giftedness and of procedures to identify and select students for gifted program*. A Dissertation of Doctor Division of Teacher Education and The Graduate School of University of Oregon.
- Body of evidence for gifted identification. <http://nwboces.schoolfusion.us/modules>. Erişim: 14: 50, 17. 02. 2106.
- Boland, D. (1986). Artistically talented students: a call for research. *Working Papers in Art Education*, 5 (1), 16–25.
- Carroll, K. L. ve Tucker, J. L. (2007). Building effective teaching through educational research. *Better Practice in Arts Education*, State of Maryland.
- Chan, D. W. (2006). Students with artistic talent in hong kong: how might they be identified. *Educational Research Journal*, 21 (2), 159-173.

- Clark, G. ve Zimmerman, E. (1992). Issues and practices related to identification of gifted and talented students in the visual arts. *The National Research Center on The Gifted And Talented*, Bloomington Indiana University.
- Clark, G. ve Zimmerman, E. (2004) *Teaching talented art students principles and practices*. Columbia: Teachers College Press.
- Cukierkorn, J. R. (2008). Talented young artists: understanding their abilities and needs. *Fall, 31* (4), 24–33.
- Manuel, Herschel T. (1919). *Talent in drawing*. Bloommngton: Public School Publishing Company.
- Grigorenko, E. L. (2010). Identifying young gifted children and cultivating problem solving abilities and multiple intelligences. *Learning and Individual Differences, 20* (4), 366-379.
- Garcia, S. A. (2006). *Gifted and talented in the visual arts, the identification, biases, and recommendations*. Thesis of master The University of Texas At El Paso Department of Art, Texas .
- Handbook for Teachers (2013). *Teaching students who are gifted and talented*. Newfoundland and Labrador Department of Education.
- Haroutounian, J. (2014). Arts talent id a framework for the identification of talented students in the arts. Royal Fireworks Publishing, New York.
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness. *Phi Delta Kapan, 60* (3), 180–186.
- Wilson, H. E. (2009). How to meet the needs of talented artists in elementary school. *Gifted Child Today, 32* (1), 36–45.

Extended Abstract

Introduction

Providing differentiated training for students who have superior ability and important role in development is approved by society. In order to direct Students who show superior visual ability comparing to peers to the field where they are successful they should be early noticed and identified.

Due to first identification for superior ability are focused success, students capable in arts ignored for a long time and students succeeded in academic field assumed to be successful in arts too. Definition in Marland report released in 1971 started to accept students who are capable in visual arts as successful.

Students who show advanced capability in arts and have potential to show ability are defined as individuals who show spatial sanity and visualize that spatial sanity. Visual arts ability is to express oneself in potentially, performance, creative expression, and problem solving abilities, capability to produce like adults or personality traits. Individual who have advanced art drawing ability comparing to normal children can obtain the information about drawing faster and learn oneself. Visually able student who solve the problems with specific methods and require fewer support of adults, has higher concentration and memory.

Students who show different characteristics in art field reveal the necessity of differentiated education in school or out school. This situation requires the different identification of capable students who

need differentiated education. Identification of visual arts superior ability according to performance in art field will be missing definition for art field. Visual arts definition due to characteristics included use gifted definition tools in some aspects. Requirement of different definition of visual arts transformed definition of art in contradictive and difficult. Lack of Turkish publication about this subject is a problem. In this study, in visual arts with scanning method where we like to contribute superior ability field, concerning field scanning was carried out and answer how to make the scanning was sought for visual ability definition.

Identification

In mental ability identification tools such as, standardized tests, field testing, trainer recommendations, IQ grade, portfolio or student products, general grade-point average are used. Cognitive skill experts frequently use cognitive skills identification tools, visual arts field is also used for ability identification too. However, proper identification tools should be used instead of description required for visual arts, these measurements not including ability and creativeness.

Instead of identification in mental ability is carried out successfully by several tests, it is seen these tests are not commonly used in visual arts field identification.

Reasons of acceptance of intelligence, academic success and creative tests in arts identification are following: not comply with school and art performance, not having possibilities for students to produce art or not answering questions about art, including only oral, optional issues, being unrelated with art ability measurements, not requiring over intelligence of student for superior performance in visual arts, not encountering test reports which determine test validity in visual art programs.

There are some standardized tests in order to measure drawing capability. Most important ones are Clark's Drawing Abilities Test and Hurwitz's Eight Art-Centered Tasks tests. Researchers are agreeable to not to use these tests which were developed in art field only in visual arts identification. Providing fewer success in capability measurement, not establishing identification union on art, ability and creativity, not covering all abilities in visual arts and lack of visual arts success in future tests are argued.

Identification observation which was another tool in identification is obtained from the artificial study process from other classes. Observation is provided by observing development of art work in a time period, analysis and critical approach of student behind product evaluation in art works are evaluated.

Another identification tool is portfolio evaluation. In some situations student doesn't demonstrate their abilities in school. For example, taking much more time for art works, performance show of students in their friend's level, lack of working room in school for students for art works or limited working period could prevent art works. Evaluating works performed in different times and places could be able by portfolio and portfolio is considered as a proper tool for identification.

Besides concentrating on student potential and advancement in student identification in visual arts field, it should be necessary to focus on performance and product. Even artificial products are common indicator for art capability; it is possible to enable behavior characteristics to produce art products. Several researchers remark to the process which constitute product even the operation which were chose by students in process was determined better than final product. In consequence to the results of long term researches, in order to define artificial capable students, it was reported that evaluating either observable student behaviors or art product features together would be better.

Behavior characteristics indicator for ability are following: originality and Innovation in works, production with advanced capability, higher level motivation, determination or problem solving capability. Success potential and commitment to art is seen in higher standards. Capable students in visual arts are good readers about art and consider art as a part of their lives. Besides visual and cognitive fluidity they have the ability to use their old information in a new context. They are sensitive for art publications for superior qualification product and research. They have admirable muscle ability and control. They could transform their energy levels to idea very fast. They make plans before producing for art.

When product characteristics which are indicator of ability are considered, while students who have normal abilities verge to paint in subjects they know, artistic ability students renders the subjects they know and see. Ability to catch real shape of objects in their works, real figure rates, real life details and pictorial deepness is seen on their works. These students, who used perspective techniques in early ages, have capability to use figures in extraordinary positions and warp ability. They make progress earlier than their peers and remark several details in works. They handle color, place and movement with more sensitiveness. Tendency of usage of small paper, schematic and effective represent, associating visual expression with a story are seen. Students who have observation ability, sensitiveness towards details and memory usage, good at in visual arts perform improvisation and scribble by using design principles and members. They discover new shapes, expression and means. Completeness, consistency and good organization is seen on the works of students who establish their paints on asymmetric balance. Grouping and movement is strong in forms. Subject, color and symbols are full with expression.

Identification Procedure in Visual Arts Field

Due to observing performance and behaviors are considered proper way in identification of superior ability students, performance or product assessment in identification process in visual art field should be made. Selection depending product or performance were criticized in the past. Recently, in identification of superior ability students in visual arts is still considered as a product success discriminating tool. Identification depending on this type product assessment is implemented with other identification methods in visual arts and validity of identification is provided. Different from product success based identification some art trainers focus on art interest, willing to contributing art education and art potential of students.

Identification in visual arts is considered as a simple process at the beginning, product is get manufactured to individual who would identify and resulted according to success of product. However identification of arts is not a subject to be realized depending only one measurement tool.

Visual art identification starts with nominating student. As student could be candidate by oneself, friends, parents, teachers could nominate student too. Art grades of student, academic success grades, slide or video examination data, portfolio comments, product success, remarks and interviews could be used as identification tools.

Advanced drawing abilities and original ideas and innovation in art field are two different ability indicators for identification processes. Another indicator is to combine advanced cognitive abilities and advanced drawing abilities. Departing from determined specifications, as implementing identification procedure which was applied for mental ability students to art field would be a mistake, identification in visual art according to art field performance will be missing identification. So student identification in art field is within the scope of mental ability in some aspects (portfolio, student products, academic success and observation).

Student could demonstrate different abilities in product works of visual arts field. While some of the students could be successful in a special type of drawing or a part of drawing which is a complex activity they could have fewer ability in other aspects. Due to Some students who are capable for art have spatial and movement idea, they could express their abilities as three dimensional form and they could not show interest to two dimensional works or drawings depending on observation. So; product generating works should be as giving opportunity to two and three dimensional expression, observation, and symbol usage.

Clerk and Zimmerman recommend only informal tools and observation assessments after candidate identification of students between 6-9 ages. Even performance or art products examination are common for ability proof in identification, they don't approve to make this evaluation before 13 years old, and approve class observations and informal tools for all age levels.

Result and Recommendation

Differentiate of visual art field from mental ability field, different identification requirement of visual arts transformed identification in art field difficult and contradictive. It is considered to not to be used in visual arts with reasons such as; not enabling Intelligence used in mental ability field, academic success and creativeness tests, including only oral and optional subjects and being unrelated with art ability measurements.

As it will be wrong to apply tools which are implemented to mental ability students for art field, identification of visual arts field according to art field performance will be missing identification. Recently, identification for student product generating is applied with multi identification tools and validity of identification is provided.

Visual art identification starts with nominating student. It continues such as student art grades, academic success grades, slide or video examination data, portfolio comments, product, interview and observations. Even art products in identification are common indicators for art ability, student behaviors enable to form art product. For that reason art products should be assessed in two categories such as "observable student behaviors" or student "art product characteristics". Composition organization, art principles and members, subject, art generating ability and art forming technique are included in art product features. In second category, behaviors concerning art work formation of student such as, learning by oneself, fast proceeding, concentration, finding different ideas and new forms, using old information in new context, being aware towards art media.

Avoid from identification tools for mental ability field in visual arts and usage of multiple measurements instead of single measurement is recommended. It is recommended to use art grades of students, academic success grades, slide or video assessment data, portfolio, product success, interview and observations in definition as identification tools are recommended.

Product generation studies included in measurement tools should be two or three dimensional, observation should reflect different forms of symbol. Also art product assessment is recommended with art product specifications and observable student behaviors which could reveal student behaviors.

Identification with only informal tools and observations and avoid from product based assessments are recommended for 6-9 age student group candidateship. Art course grades, slide or video data, portfolio, performance or product assessments should be avoided for students between 10-12 ages.

Candidateship of student who has multiple identification measurements, art grades, academic success, slide or video assessment data, portfolio, product, interview and observations are recommended to use

in science and Art Centers which provide visual art education in Turkey and student selection for special talent exam of formal training recommended.